

Raskaan kaluston massat ja mitat

6/2013

Suomen logistista kilpailukykyä parannetaan nostamalla raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen ja ajoneuvoyhdistelmien suurimpia sallittuja mittoja ja massoja. Valtioneuvosto antoi asiasta asetuksen 6. kesäkuuta. Asetus tulee voimaan 1. lokakuuta 2013. Uudistuksen tavoitteena on parantaa Suomen kilpailukykyä ja päästä kuljetuskustannuksissa lähemmäksi keskieurooppalaista tasoa. Säästö logistiikkakustannuksissa olisi 20 vuodessa noin 1,6-3,2 miljardia euroa.

Muutoksen tavoitteena olevien kuljetushyötyjen aikaansaaminen edellyttää, että tie- ja katuverkko sekä jossakin määrin myös yksityistiet mahdollistavat painoltaan ja korkeudeltaan suuremmat kuormat.

NYKYTILA

Raskaiden ajoneuvoyhdistelmien suurin sallittu kokonaispaino on tällä hetkellä 60 t ja suurimmat sallitut akseli- ja telipainot ovat pääsääntöisesti 10 t ja kaksiakselinen teli 19 tai 20 t ja kolmiakselinen teli 24 t. Säädökset sisältävät paljon painorajoja erilaisille akselivaihtoehdoille. Nykyiset säännökset ovat olleet voimassa vuodesta 1992. Suurin sallittu korkeus on nykyisin 4,2 m. Kuitenkin autojenkuljetusajoneuvojen suurin sallittu korkeus on 4,4 m. Yksittäispyörienkäyttö on sallittua kaikissa kuljetuksissa, jos renkaat ajoneuvoteknisesti täyttävät kuormitusvaatimukset. Näiden pyörien käytön määrästä ei ole käytettävissä tarkkaa tietoa. Käyttö on kuitenkin viime vuosina lisääntynyt.

Ajoneuvoyhdistelmien maksimipaino on EU:ssa pääsääntöisesti 40 - 44 t ja korkeus 4,0 m. Ruotsissa on sallittu 80 ja 90 tonnin kokonaispainoja tietyillä reiteillä.

Nykymitoilla ja -massoilla maantieverkolla on yhteensä 144 painorajoitettua siltaa, joista yksi päätieverkolla. Lisäksi on noin 130 matalaa alikulkua. Silloissa on jo nyt ylikorkeiden kuljetusten vauriojälkiä, mikä viittaa siihen, että liikenteessä on myös sallittua korkeampia kuljetuksia ja että kuljetusten korkeutta ei aina hallita.

Vaikka ajoneuvopainosäädökset ovat pitkään pysyneet samoina, yksittäispyörien lisääntyminen on kasvattanut teiden rasiutusta. Ilman säädosmuutoksia rasiutus vielä kasvaisi. Yksittäispyörän paikallinen kuormitus on noin kaksinkertainen paripyörään verrattuna.

SÄÄDÖSMUUTOS

Ajoneuvojen käyttöä koskevaan asetukseen tehtävät muutokset on esitetty alla. Yksityiskohtaisemmat tiedot löytyvät Valtioneuvoston asetuksesta.

- ajoneuvoyhdistelmän (9-akselinen (nykyiset yhdistelmät 7- ja 8-akselisia)) kokonaispaino 60 t → 76 t
- lisäksi korotukset muillekin eri akselimäärille
- sallittu korkeus 4,2 m → 4,4 m
- yli 60 tonnin yhdistelmissä on käytettävä paripyöriä (65 % perävaunun massasta paripyörille)
- auton 3-akselinen akseliyhdistelmä 24 t → 27 t

Siirtymäaikana (5 v) sallitut massojen lisäykset, mm:

- 7-akselinen yhdistelmä 60 t → 64 t
- 2-akselinen auto 18 t → 20 t
- 3-akselinen auto 26 t → 28 t

VAIKUTUKSET

- + Elinkeinoelämän laskelmien mukaan logistiikkasäästöt 75 - 135 M€ vuodessa.
- + Kuljetusintensiivisen elinkeinoelämän kilpailukyky paranee.
- + Kuljetusten energiatehokkuus paranee ja kasvihuonepäästöt alenevat (n. 2 %)
- Hankkeen rahoitus voi viedä tilaa perusväylänpidon muulta lisärahoitukselta ja korvata liikenteellisesti tehokkaita toimenpiteitä
- Tiestön kunnan mahdollinen heikkeneminen lisää koko liikenteen ajokustannuksia.
- Tiestön kunnossapitokustannukset kasvavat, eikä lisärahoitus kata kaikkia vaikutuksia.
- Suuremmat ajoneuvoyhdistelmät saattavat merkitä erityisesti talvikeleillä lisääntyvää turvallisuusriskiä ja toimivuusongelmia (ylämät).

TOIMET TIENPIDOSSA

Maantieverkolle tulee nykyisten painorajoitettujen siltojen lisäksi olemaan noin 400 siltaa, joille tulee jonkinasteinen painorajoitus. Näistä valta- ja kantateillä on noin 10 kpl ja seututeillä 6 kpl. Osa painorajoitusuhan alla olevista silloista "käytetään hallitusti loppuun", jolloin korjaustarve siirtyy eikä painorajoitusta välttämättä tarvita. Painorajoitukset ovat pääosin varsin hajallaan pitkällä yhdystieverkolla. Kohteista tehdään tällä hetkellä tarkempia arvioita, joiden perusteella painorajoitettavaksi tulevat kohteet voidaan tarkemmin nimetä.

Maantieverkolla tulee olemaan myös vajaat 150 siltaa, joiden alikulku uusilla korkeilla ajoneuvoilla tullaan rajoittamaan. Nämä jakautuvat melko tasaisesti eri luokan teille.

Siltakohteita korjataan ja matalia alikulkuja poistetaan erillisen, elinkeinoelämän ja kuntien kanssa yhteistyössä laadittavan suunnitelman mukaan niin, että hyöty on elinkeinoelämän kuljetuksille mahdollisimman suuri. Ensisijaisena tavoitteena on poistaa ongelmakohtat valta- kanta- ja tärkeimmiltä seututeiltä.

Tiestön rakenteisiin kuten päällysteisiin tehtävät toimet toteutetaan tiestön kunnon kehityksen perusteella. Kuntokehityksessä seurataan erityisesti lisäpainon aiheuttamia rakenteellisia vaurioita ja reagoidaan niihin.

Nykyistä kookkaammille ajoneuvoille tietyt talvikelit voivat lisätä turvallisuusriskiä ja ongelmia ylämäissä. Talvikunnossapidon tasoa on tarve paikoin tehostaa. Ajoneuvoja olisi kuitenkin nykyistä vähemmän. Raskaimmille yhdistelmille kuitenkin on telivetovaatimus ja kevyemmille vaatimus kitkaa parantavasta apuvälineestä. Lisäksi on vaatimus tehon ja yhdistelmämassan minimisuhteesta.

Tieliikenteessä olevien täysimittaisen ajoneuvoyhdistelmien määrä vähenee teoreettisesti noin 10 %, jos kuljetettava materiaalmäärä pysy nykyisenä. Vielä ei ole tarkkaa tietoa, kuinka suuri osa yhdistelmistä tulee siirtymään täysimittaisiin uusiin massoihin.

Uudistuksen edellyttämien, lisärahoituksella toteutettavien toimien käytössä priorisoidaan siltoihin ja alikulkuihin liittyvät toimet. Korjaustoimet aloitetaan v. 2013 alkaen. Kohteiden priorisointi verkolla perustuu tehtyyn suunnitelmaan.

Vuonna 2013 toteutetaan lähinnä liikenteen ohjauksen edellyttämät toimet sekä käynnistetään alustavat ja valmistelevat tehtävät, kuten

- viestintä ja hallinnolliset toimet
- määrittelyt, mittaukset ja muu tiedon hankinta
- ohjeistuksen uusiminen
- korjaussuunnittelu
- tierakenteiden asiantuntijaselvitykset.

KUSTANNUSARVIO

Maantieverkolle tarvittavien toimien kustannukset ovat kokonaisuudessa 20 vuoden aikana:

- siltojen painorajoitusten poisto n. 200 M€
- matalien alikulkujen poisto n. 200 M€
- tierakenteiden vahvistaminen n. 200 M€
- alustavat ja valmistelevat työt n. 10 M€

AIKATAULU

- Hanke toteutetaan vuosina 2013 (2014) alkaen 10...20 vuotta

KOhteET TIEVERKOLLA

(alla painorajoitetut kohteet, tilanne 20.6.2013, muutokset ovat mahdollisia)

